

УДК 343.81

ЗАОХОЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОМУ ПРАВІ КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Коломієць Н.В., к. ю. н., доцент,
доцент кафедри кримінального права та правосуддя
Чернігівський національний технологічний університет

Стаття є продовженням серії наукових публікацій автора, присвячених аналізу зарубіжного законодавства щодо застосування заохочення до засуджених. У статті аналізуються заохочувальні норми кримінально-виконавчого (пенітенціарного) права країн пострадянського простору.

Ключові слова: заходи заохочення, засуджені до позбавлення волі, кримінально-виконавче законодавство, установи виконання покарань.

Стаття являється продовженням серії наукових публікацій автора, присвячених аналізу зарубіжного законодавства по примененню поощрения к осужденным. В статье анализируются поощрительные нормы уголовного-исполнительного (пенитенциарного) права стран постсоветского пространства.

Ключевые слова: меры поощрения, осужденные к лишению свободы, уголовно-исполнительное законодательство, учреждения исполнения наказаний.

Kolomiets N.V. ENCOURAGING THE PENAL LAW OF THE COUNTRY FORMER COMMONWEALTH OF INDEPENDENT STATES

The article is a continuation of the author's publications devoted to analysis of foreign legislation to application encourage prisoners. This article analyzes the incentive norms of executive penitentiary law of the former Soviet Union.

Key words: incentives; sentenced to imprisonment; penal law, penal institutions.

Постановка проблеми. Враховуючи схожість правових систем країн, які в недалекому минулому входили до однієї держави, для більшої вірогідності дослідження зарубіжного досвіду інституту заохочень в кримінально-виконавчій системі, вважаємо за доцільне здійснення порівняльно-правового аналізу кримінально-виконавчого законодавства країн СНД у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На теренах незалежної України над проблемами кримінально-виконавчого права досить плідно працюють такі вчені, як К.А. Автухов, В.А. Бадіра, І.Г. Богатирьов, О.І. Богатирьова, Т.А. Денисова, О.М. Джуца, В.Г. Ємельянов, О.Г. Колб, І.С. Михалко, А.Х. Степанюк, В.М. Трубников, О.Г. Фролова, С.І. Халимон, І.С. Яковець та ін.

Проте комплексних порівняльних наукових досліджень з означеної проблематики в Україні не проводилось, що й визначає високу актуальність наукової проблеми.

Метою статті є вивчення досвіду країн співдружності незалежних держав стосовно застосування заохочень до засуджених осіб. А аналіз законодавства країн пострадянського простору, безумовно, дасть можливість удосконалити і змінювати кримінально-виконавчу систему України, впроваджуючи позитивні правові норми та досвід застосування в національному законодавстві.

Виклад основного матеріалу. У Кримінально-виконавчому кодексі Російської Федерації (далі – КВК РФ) існують такі заохочувальні норми, що застосовуються до засуджених осіб: заходи заохочення (ст. ст. 57, 60, 13, ч. 1 ст. 71, ст. 113, ст. 134 КВК РФ); переведення засуджених до іншої установи виконання покарань (ч. 2 ст. 78 КВК РФ); зміна умов тримання засуджених до позбавлення волі (ст. 87 КВК РФ); виїзди засуджених осіб до позбавлення волі за межі установи виконання покарань (ст. 97 КВК РФ); надання права проживання за межами пенітенціарної установи засудженим, які відбувають покарання в колоніях загального режиму (ч. 3 ст. 121 КВК РФ); надання права жити засудженій

особі зі своєю сім'єю в орендованому або власному приміщенні, яке знаходиться в тому ж районі, що і колонія-поселення чи виправний центр (п. «б» ч. 1 ст. 129 КВК РФ); надання засудженій особі можливості переміщення без конвою (ч. 1 ст. 96 КВК РФ); умовно-дострокове звільнення (ч. 1, 2 ст. 175 КВК РФ); заміна невідбутої частини покарання більш м'яким видом покарання (ч. 3 ст. 175 КВК РФ) [1].

В Росії до осіб, засуджених до позбавлення волі, можуть бути застосовані такі заходи заохочення: подяка; нагородження подарунком; грошова премія; дозвіл на отримання додаткової посылки або передачі; надання додаткового короткострокового або тривалого побачення; дозвіл додатково витратити гроші для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби в сумі до п'ятисот рублів; збільшення тривалості прогулянки засудженого, який тримається в суворох умовах відбування покарання у виправних колоніях, до двох годин на день на строк до одного місяця; дострокове зняття раніше накладеного стягнення; дозвіл на виїзд за межі установи виконання покарання у вихідні та святкові дні (для засуджених, які відбувають покарання в пенітенціарних установах відкритого типу (колоніях-поселеннях); дозвіл на виїзд за межі виправного закладу без нагляду на строк не більше 14 днів [1].

Аналізуючи заохочувальні норми Кримінально-виконавчого кодексу Республіки Білорусь, можемо констатувати той факт, що вони схожі з нормами КВК РФ. Відмінність тільки в тому, що в Білорусі до заходів заохочення відноситься норма, яка дозволяє короткострокові виїзди засудженим, який відбуває покарання у виправних колоніях-поселеннях. Строк таких короткострокових виїздів не може перевищувати п'ять днів, без урахування часу, необхідного для проїзду туди і назад [2].

Варто зауважити, що короткострокові виїзди, які надаються засудженим Кримінально-виконавчим кодексом Республіки Білорусь, не є окремим заохочувальним інститутом, а входять

в систему заходів заохочення кримінально-виконавчого права Білорусі. На нашу думку, такий законодавчий підхід наших сусідів стимулює засуджених до правислухняної поведінки, активно сприяє виправленню засуджених осіб.

Починаючи здійснювати аналіз кримінально-виконавчого законодавства держав СНД та порівнювати його з кримінально-виконавчим законодавством України, одразу помічаємо різницю (вона здається не суттєвою, однак не висловити свою точку зору ми не можемо) в системі заходів заохочення. Так, ст. 130 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України) до заходів заохочення відносить нагородження похвальною грамотою. Хоча такого виду заохочення не існує ні в Росії, ні в Білорусі, ні в Казахстані, ні в Молдові. Чи доцільна наявність такої норми в КВК України? Як нами вже зазначалося, жодного відомчого нормативно-правового акту, який би деталізував процес застосування заходів заохочення до засуджених осіб, не існує. Тому тільки за допомогою логічних міркувань ми дійшли висновку, що такий вид заохочення, як нагородження похвальною грамотою може бути застосовано до осіб, які успішно закінчили навчальний процес.

Статистичні дані показують, що найпоширенішими видами заходів заохочення є подяка (58%), дострокове зняття раніше накладеного стягнення (23%), надання короткострокового побачення або тривалого побачення (12%), інші (7%) [3, с. 126–127]. В зазначені 7% входять такі заходи: заохочення як заміна невідбутої частини покарання, умовно-дострокове звільнення, збільшенні тривалості прогулянки засудженого, який тримається в дільницях посиленого контролю колоній і приміщень камерного типу виправних колоній максимального рівня безпеки, до двох годин та нагородження похвальною грамотою. Як бачимо, у відсотковому співвідношенні застосування такого виду заохочення, як нагородження похвальною грамотою значно менше. Тобто ця норма на практиці не працює, значно простіше для співробітників установ виконання покарань застосувати такий захід заохочення, як подяка, тим паче, що його можна застосовувати в усній формі.

З нашої точки зору, всі види заходів заохочення, які закріплені в ст. 130 КВК України, повинні мати здатність забезпечувати реалізацію поставлених завдань зі стимулювання законослухняної поведінки засуджених. Вони повинні викликати у засуджених почуття необхідності такої нагороди, викликати у засуджених зацікавленість, підсилювати бажання продовжувати добру поведінку. Нагородження похвальною грамотою може бути застосоване не до всіх засуджених, а до тих засуджених, які навчаються. Доти, доки заохочення не викликать імпульсу у засудженого бажання скористатися ними, вони не зможуть виконувати функцію стимулювання їх поведінки [3, с. 127]. Тому потрібно або змінювати, або розширювати види існуючих заходів заохочення. Зокрема, запровадити виїзди засуджених за межі пенітенціарних установ тощо.

Так, в Кримінально-виконавчому кодексі Республіки Казахстан в ст. 128 серед заходів заохочення є досить цікавий вид заохочення – це дозвіл засудженому, який відбуває покарання в установах мінімального рівня безпеки на проведення за межами пенітенціарних установ вихідних та святкових днів з дев'ятої до вісімнадцятої години [4].

Заохочувальні норми, що дозволяють виїзд засуджених осіб за межі пенітенціарної установи, застосовуються в багатьох державах СНД, і їх прийнято поділяти на два види. Перший вид – це довготривалі виїзди за межі пенітенціарних установ. Строк тривалого виїзду встановлюється на час щорічної оплачуваної відпустки. Другий вид – це короткострокові виїзди засуджених до позбавлення волі за межі установ виконання покарань у зв'язку з необхідністю попереднього вирішення засудженим питань трудового і побутового влаштування після звільнення.

Короткострокові виїзди осіб, засуджених до позбавлення волі, за межі пенітенціарних установ мають місце в нормативно-правових актах, що регулюють сферу кримінально-виконавчих відносин таких держав, як Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Казахстан, Молдова, Росія, Таджикистан, Узбекистан. В усіх кримінально-виконавчих кодексах вищезазначених держав підстава, за наявності якої може бути застосована ця заохочувальна норма, – це поведінка засудженого. А от мета, з якою надаються короткострокові виїзди, різна. У Вірменії це сприяння підтриманню засудженими соціально-корисних зв'язків, а також соціальної реабілітації. В Білорусі, Казахстані, Росії, Таджикистані, Узбекистані це призначається для попереднього вирішення питань трудового та побутового влаштування після звільнення. В Молдові така норма використовується для відвідування близьких родичів та членів сім'ї, а також для складання екзаменів у вищих навчальних закладах.

В Молдові до заходів заохочення відносяться подяка; грошова премія; дозвіл на короткострокове чи дострокове побачення; дозвіл на додаткову телефонну розмову; дострокове зняття раніше накладеного стягнення; дозвіл на виїзд за межі виправної установи без нагляду на строк не більше 14 днів. Як бачимо, законодавство Молдови як молододі європейської держави також містить такий захід заохочення, як дозвіл на виїзд за межі виправної установи без нагляду на строк не більше 14 діб. Цей вид заохочення є вкрай важливим.

Що стосується довготривалих виїздів за межі пенітенціарних установ на період трудової відпустки, то в державах СНД вони, як правило, застосовуються до осіб, які відбувають покарання у кримінально-виконавчих установах відкритого типу (колонії-поселення; виправні центри тощо). Зокрема, за кримінально-виконавчим законодавством Молдови засуджена особа, яка відбуває покарання в пенітенціарному закладі відкритого типу і відпрацювала там шість місяців, має право на неоплачувану відпустку за межами установи виконання покарань строком до 12 календарних днів.

В Білорусі засуджені, які відпрацювали одинадцять місяців за рік, мають право на трудову відпустку тривалістю 18 робочих днів для засуджених, які відбувають покарання у виховних колоніях, та 12 робочих днів для засуджених, які відбувають покарання в інших пенітенціарних установах. За кримінально-виконавчим законодавством Республіки Білорусь, така відпустка має два види: відпустка за межами установ виконання покарань; відпустка в межах установ виконання покарань. Перший вид відпустки застосовується до осіб, які відбувають покарання вперше, а також до осіб, вперше засуджених за тяжкі злочини, але строк їх покарання не повинен перевищувати п'яти років. Всім іншим кате-

горіям засуджених може надаватися відпустка тільки в межах пенітенціарних установ [2].

Також в кримінально-виконавчому законодавстві країн СНД (Білорусі, Туркменістані) дуже широко застосовується заохочувальна норма, яка дозволяє засудженим переміщення без нагляду (конвою) або за наявності такого. Підставами є законслухняна поведінка засудженої особи і наявність обов'язково відбутого строку покарання. Зокрема, за Кримінально-виконавчим кодексом Білорусі до осіб, засуджених до позбавлення волі, які твердо стали на шлях виправлення і відбули 1/4 частини строку призначеного покарання, а засудженим за тяжкі злочини – половину строку, надається можливість пересування без конвою або за наявності такого (ст. 90 Кримінально-виконавчого кодексу РБ). Такі засуджені розміщуються в окремих жилих приміщеннях, однак жити за межами колонії їм не дозволяється (ч. 5 ст. 90 Кримінально-виконавчого кодексу РБ). Окрім того, не дозволяється переміщення без конвою або нагляду за межами пенітенціарної установи засудженим, які користувалися цим правом, однак були його позбавлені його через певні порушення. Також зазначена норма не може бути застосована до засуджених, які не мають постійного місця проживання, та засуджених іноземців і осіб без громадянства. З нашої точки зору, наявність такої заохочувальної норми в кримінально-виконавчому законодавстві дасть можливість засудженій особі повернутися до самостійного загальнопринятого соціально-нормативного життя в суспільстві. Така заохочувальна норма може бути певним етапом, після якого застосовується заміна невідбутої частини покарання більш м'яким чи умовно-достокове звільнення.

Хочеться відзначити, що в Кримінально-виконавчому кодексі Республіки Казахстан є стаття (якої нема в КВК України), що визначає критерії, за якими здійснюється оцінка ступеня поведінки засудженої особи. Варто почати з того, що, відповідно до ст. 95 Кримінально-виконавчого кодексу РК, поведінка засуджених осіб поділяється на два види: позитивну та негативну. Остання в свою чергу поділяється на три ступеня. Саме в залежності від ступеня (перший, другий, третій) виправлення засудженого застосовується той чи інший вид заохочення. Та має місце цікавий момент: за законодавством зазначеної держави заміна невідбутої частини покарання більш м'яким і умовно-достокове звільнення не є видами заходів заохочення, а містяться в окремому розділі «Звільнення від відбування покарання». В цьому розділі Кримінально-виконавчого кодексу РК процес застосування таких заохочувальних норм нерозкритий, тому ст. 162 відсилає до Кримінального кодексу РК. Згідно зі ст. 73, ст. 72 Кримінального кодексу РК заміна невідбутої частини покарання більш м'яким може бути застосована після фактичного відбуття засудженим 1/4 частини покарання за злочини невеликої та середньої тяжкості, 1/3 за тяжкі злочини; умовно-достокове звільнення застосовується після відбуття 1/3 за злочини невеликої та середньої тяжкості, 1/2 за тяжкі, 2/3 за особливо тяжкі злочини [6].

Варто зауважити, що певні особливості формування інституту умовно-достокового звільнення та заміни невідбутої частини покарання в державах СНД все ж таки є. Зокрема, різняться підстави. Аналіз нормативно-правових актів таких країн, як Азербайджан, Вірменія, Казахстан,

Киргизстан, Росія, Таджикистан, що регулюють застосування заміни невідбутої частини покарання більш м'яким та умовно-достокового звільнення, показав, що підстави, за яких можливо застосовувати ці заохочувальні норми майже однакові. Зокрема, різниця лише в строках, які потрібно відбутися, а друга підстава незмінна – якщо судом встановлено, що для подальшого виправлення засудженому до позбавлення волі не потрібно відбувати весь строк призначеного покарання [5; 7; 8; 9].

Однак є держави, в яких матеріальна підстава застосування вище зазначеного виду заходів заохочення дещо інша. Так, згідно з Кримінально-виконавчим кодексом Республіки Білорусь до засуджених, які твердо стали на шлях виправлення або довели своє виправлення, може бути застосований один із видів заходів заохочення, а саме заміна невідбутої частини покарання або умовно-достокове звільнення (ч. 5 ст. 110 Кримінально-виконавчого кодексу РБ) [2]. А в Республіці Узбекистан умовно-достокове звільнення та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким може бути застосована, якщо засуджений виконував вимоги встановленого режиму та добросовісно ставився до праці чи навчання (ст. ст. 89, 90 Кримінального кодексу РУ) [10].

В деяких державах умовно-достокове звільнення не може бути застосоване до певної категорії засуджених. Так, за Кримінальним кодексом Киргизької Республіки та за Кримінальним кодексом Республіки Казахстан, умовно-достокове звільнення не може бути застосоване до засуджених, яким смертна кара в порядку помилування замінена позбавленням волі. А за кримінальним законодавством Узбекистану застосування умовно-достокового звільнення значно складніше. Його не можна застосовувати не тільки до осіб, яким смертна кара в порядку помилування замінена позбавленням волі, але і до осіб, які засуджені за умисне вбивство з обтяжуючими обставинами, за насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним шляхом стосовно осіб, які не досягнули 14 років, за злочини проти Республіки Узбекистан, мира і безпеки людства, за контрабанду ядерного, хімічного, біологічного та інших видів зброї масового знищення, а також наркотичних засобів і психотропних речовин.

Фахівці, які розробляли Кримінальний кодекс та Кримінально-виконавчий кодекс України, до цього питання підійшли значно розважливіше, адже в українському законодавстві умовно-достокове звільнення від відбування покарання може бути застосоване після фактичного відбуття засудженим: не менше половини строку покарання, призначеного судом за злочин невеликої або середньої тяжкості, крім корупційних злочинів, а також за необережний тяжкий злочин; не менше двох третин строку покарання, призначеного судом за корупційний злочин середньої тяжкості, умисний тяжкий злочин чи необережний особливо тяжкий злочин, а також у разі, якщо особа раніше відбувала покарання у виді позбавлення волі за умисний злочин і до погашення або зняття судимості, знову вчинила умисний злочин, за який вона засуджена до позбавлення волі; не менше трьох четвертих строку покарання, призначеного судом за умисний особливо тяжкий злочин, а також покарання, призначеного особі, яка раніше звільнялася умовно-достоково і знову вчинила умисний

злочин протягом невідбутої частини покарання (ст. 81 Кримінального кодексу України) [11].

А заміна невідбутої частини покарання більш м'яким можлива після фактичного відбуття за-судженням: не менше третини строку покарання, призначеного судом за злочин невеликої або середньої тяжкості, крім корупційних злочинів, а також за необережний тяжкий злочин; не менше половини строку покарання, призначеного судом за корупційний злочин середньої тяжкості, умисний тяжкий злочин чи необережний особливо тяжкий злочин, а також у разі, коли особа раніше відбувала покарання у виді позбавлення волі за умисний злочин і до погашення або зняття судимості знову вчинила умисний злочин, за який вона була засуджена до позбавлення волі; не менше двох третин строку покарання, призначеного судом за умисний особливо тяжкий злочин, а також покарання, призначеного особі, яка раніше звільнялася умовно-достроково і вчинила новий умисний злочин протягом невідбутої частини покарання (ст. 82 Кримінального кодексу України).

Варто зауважити, що не тільки Україна пішла по такому шляху, але і Білорусь, Узбекистан та інші країни. Зокрема, в Узбекистані умовно-дострокове звільнення може бути застосоване після фактичного відбуття засудженням: не менше однієї третини строку покарання, призначеного судом за злочин, що не являє собою великої суспільної безпеки або менш тяжкий злочин; не менше половини строку покарання, призначеного судом за тяжкий злочин; не менше двох третин строку покарання, призначеного судом за особливо тяжкий злочин (ст. 73 Кримінального кодексу РУ) [10]. А заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, згідно зі ст. 74 Кримінального кодексу РУ, можлива після фактичного відбуття засудженням: не менше однієї четвертої строку покарання, призначеного судом за злочин, що не являє собою великої суспільної безпеки або менш тяжкий злочин; не менше однієї третини строку покарання, призначеного судом за тяжкий злочин; не менше половини строку покарання, призначеного судом за особливо тяжкий злочин.

В Білорусі для застосування умовно-дострокового звільнення необхідно відбутися: не менше половини строку покарання, призначеного судом за злочин, що не являє собою великої суспільної безпеки або менш тяжкий злочин; не менше двох третин строку покарання, призначеного судом за тяжкий злочин; не менше трьох четвертих строку покарання, призначеного судом за особливо тяжкий злочин (ст. 90 Кримінального кодексу РБ). А заміна невідбутої частини покарання більш м'яким можлива після фактичного відбуття засудженням: не менше однієї третини строку покарання, призначеного судом за злочин, що не являє собою великої суспільної безпеки або менш тяжкий злочин; не менше половини строку покарання, призначеного судом за тяжкий злочин; не менше двох третин строку покарання, призначеного судом за особливо тяжкий злочин (ст. 91 Кримінального кодексу РБ) [2]. З нашої точки зору, терміни фактичного відбуття призначеного судом покарання для вищезазначених видів заходів заохочення неодмінно повинні бути різні (для заміни невідбутої частини покарання

більш м'яким менші, а для умовно-дострокового звільнення більші).

Висновки. Аналіз зарубіжного досвіду надав можливість зробити висновок про необхідність удосконалення процесу застосування заходів заохочення. Окрім того, він дав можливість помітити прогалини в кримінально-виконавчому законодавстві України та окреслити шляхи їх вирішення. У комплексі все це покликане сприяти виправленню правопорушників, їх ресоціалізації.

Зокрема, аналіз, узагальнення та запровадження досвіду пострадянських країн інституту заходів заохочення дасть змогу покращити виправлення осіб, які відбувають покарання, та залучати широкі верстви населення до соціальної реабілітації засуджених осіб, покращувати партнерські відносини між вітчизняними та зарубіжними установами виконання покарань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Уголовно-исполнительный кодекс Российской Федерации от 8 января 1997 г. № 1-ФЗ : принят ГД ФС РФ 18 декабря 1996 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.consultant.ru/popular/uikrf>.
2. Уголовно-исправительный кодекс Республики Беларусь от 11 января 2000 г. № 365-3 : принят Палатой представителей 14 декабря 1999 г., одобрен Советом Республики 22 декабря 1999 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?RN=hk0000365>.
3. Правове регулювання застосування заходів заохочення та стягнення у процесі виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією засуджених : [монографія] / [В.В. Карелін, І.С. Яковець, К.А. Автухов] ; за заг. ред. А.Х. Степанюка. – Х. : Право, 2014. – 240 с.
4. Уголовно-исправительный кодекс Республики Казахстан от 5 июля 2014 г. № 234-V ЭРК [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://tengrinews.kz/zakon/docs?ngr=K1400000234>.
5. Уголовный кодекс Республики Армения от 29 апреля 2003 г. № 3Р-528 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=7472.
6. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 3 июля 2014 г. № 226-V ЗРК [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://tengrinews.kz/zakon/docs?ngr=K1400000226#z307>.
7. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики : утвержден Законом Азербайджанской Республики от 30 декабря 1999 г. № 787-IQ) (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30 мая 2014 г.), вступил в силу с 1 сентября 2000 г. согласно Закону Азербайджанской Республики от 26 мая 2000 г. № 886-IQ от 3 июля 2014 г. № 226-V ЗРК [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30420353.
8. Уголовный кодекс Кыргызской Республики (с изменениями и дополнениями по состоянию на 8 апреля 2015 г.) от 1 октября 1997 г. № 68 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://online.adviser.kg/Document/?doc_id=30222833.
9. Уголовный кодекс Республики Таджикистан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 8 августа 2015 г.) от 21 мая 1998 г. № 575 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.wipo.int/wipolex/ru/text.jsp?file_id=237375.
10. Уголовный кодекс Республики Узбекистан : Утвержден Законом РУз от 22 сентября 1994 г. № 2012-XII, введен в действие с 1 апреля 1995 г. (с изменениями в соответствии с Законом РУз от 11 декабря 2014 г. № ЗРУ-381575) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://fmc.uz/legisl.php?id=k_ug.
11. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст.131 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page>.